

Punk jako subkultura

Subkultura je soubor určitých norem, hodnot, vzorů chování a především způsob života skupiny lidí v rámci širšího společenství, popřípadě tzv. hlavní či dominantní kultury, jíž je tato skupina součástí. Důležitým znakem subkultury je výrazné odlišení od dominantní kultury. Příčinou vytvoření subkultury může být například etnická příslušnost, sociální status, životní styl, či deviantní chování, ale většinou vzniká na základě kombinace několika činitelů. Pravidelná interakce mezi příslušníky určité sociální vrstvy vede ke vzniku funkčního postojového, hodnotového a normativního komplexu, který zahrnuje postoje k práci, ke vzdělání a školské výchově, k jazyku, módě, hudbě, k církvi a náboženství, k organizovaným politickým aktivitám, k etnickým menšinám, atd. a ten se projevuje v podobném životním stylu a způsobech reagování na opakující se sociální podněty. Příslušníci dané subkultury si mezi sebou vytváří specifický jazykový kód, kterým se dorozumívají. Kultura, která ostře kontrastuje s hodnotami dominantní kultury, se nazývá **kontrakultura**. Nejde pouze o odlišnost, ale o radikální odmítání jejích zvyků. Mezi nejběžnější typy subkultur patří **subkultura mládeže**, která je vázána na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkultura mládeže většinou vzniká tam, kde se výrazně odliší životní styl a filosofie mladých lidí => vzniká **kulturní vzor** chování. Touha po těsnějším a pevnějším společenství i tlak okolí vyvolává snahu někam se začlenit a přitahuje k subkultuře další lidi. Často právě tehdy, klade-li tato subkultura důraz na vlastnosti či schopnosti, které dotyčný nemá, a právě proto mu imponují. O takovém člověku se hovoří jako o "wannabe" (wanted to be = "rádoby") a jde o běžný průvodní jev různých subkultur. Jak se subkultury rozrůstají, mají sklon se dále vnitřně rozčleňovat a štěpit na užší proudy.

Punk není jen hudební styl, ale především způsob života, který odmítá jakoukoliv konformitu, proto o něm hovoříme jako o subkultuře. Slovo punk pochází z anglického jazyka a znamená výtržník či odpad. Punk nelze charakterizovat žádným jednotným souborem idejí, avšak má mnoho postojů – proti nacismu, rasismu, komunismu, politice, globalizaci nebo válčení. Mnoho punkerů má blízko k anarchismu, ale někteří toto tvrzení ostře odmítají.

Punkovou hudbu (**punk rock**) lze charakterizovat jednoduchými, veselými či naopak našťavanými melodiemi, které vycházejí z rock 'n' rollu provokativními texty a hlavně ostrým přednesem. Za jednu z prvních punkových kapel je považována skupina **Sex Pistols** v čele s Johnnym Rottenem („Nevím, co chci, ale vím, jak toho dosáhnout. Zničit všechno.“), avšak jako úplně první punkovou kapelu můžeme označit **Ramones**, která začala hrát zhruba o dva roky dříve, tedy roku 1974. Pomyslný pilíř punk rocku byl rok 1977, kdy vydali Sex Pistols svoje první a jediné studiové album – „**Never mind the bollocks, here's the Sex Pistols**“. V té době již fungovalo mnoho punkových kapel, mezi nejznámější patří např. **Adicts, The Clash, Buzzcocks, Damned, Dead Kennedys** nebo dodnes koncertující veterán **Iggy Pop**, který je považován za otce punku.

U nás se začalo o punku mluvit o pár let později, někdy na přelomu 70. a 80. let, kdy se zrodily kapely jako Visací Zámek, **Zikkurat, Energie G, Znouzectnost, Novodur** (později **Telex**) nebo **FPB**, z počátku šlo spíše o vesnické tancovačky, kdy repertoár tehdejších kapel tvořily ze 2/3 předělávky písniček známějších kapel. Později, ke konci 80. let, kdy byl punk u nás mnohem profláklejší, koncertovaly známé kapely jako **Hrdinové, Nové Fronty, SPS, NVÚ, E!E, Plexis** nebo **Kritická Situace**, byl k punkové subkultuře odpor ze strany tehdejší společnosti, nejspíš kvůli jejich „zjevu“ – otrhaného oblečení, šokujících účesů, těžkých bot. Hrát punk rock bylo v té době zakázané, proto měly punkové kapely i jejich posluchači problémy. Nejedna koncert byla rozehnána policií, punkerům byly zabavovány odznaky a kovové pyramidy, stříhány vlasy a byli tyranizováni také jiným nespravedlivým jednáním, nezastavili se ani před násilím. Dnes už je situace kolem punku v ČR jiná, mnoho lidí zná aspoň nějakou punkovou kapelu, avšak je problém říci, co můžeme označit jako punk a co ne, jelikož hodně kapel se objevuje v TV hitparádách a vydává svá alba u majoritních vydavatelství, což odporuje punkové filosofii.

Zdroje:

- Punk not dead (Eduard Svítivý)
- Velký sociologický slovník (Miloslav Petrušek, Alena Vodáková)
- Subkultura a styl (Dick Hebdige)
- Vy jste to nevěděli? (kolektiv autorů, Tarantino a Čert)

Milan Martan, 413800